

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада у Інституті овочівництва і баштанництва Національної академії аграрних наук України, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузь знань 20 Аграрні науки і продовольство на підставі прилюдного захисту дисертації “**Особливості насінництва перцю солодкого в сортовій і гетерозисній селекції**” за спеціальністю 201 Агрономія.

30 листопада 2022 року.

Пилипенко Любов Василівна, 1975 року народження, громадянка України. Освіта вища: закінчила у 2006 році Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва за спеціальністю «Агрономія». У 2016-2020 рр. навчалася в аспірантурі Інституту овочівництва і баштанництва НААН (денна форма навчання).

Працює: науковим співробітником в Інституті овочівництва і баштанництва Національної академії аграрних наук України.

Дисертацію виконано в Інституті овочівництва і баштанництва Національної академії аграрних наук України.

Науковий керівник: Шабетя Оксана Миколаївна доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник головний науковий співробітник лабораторії селекції пасльонових і гарбузових культур Інституту овочівництва і баштанництва НААН.

Основні результати досліджень здобувача висвітлено в 17 наукових публікаціях, з яких: 5 статей у фахових виданнях України, дві статті в інших періодичних виданнях, 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях, 1 методична рекомендація, 4 авторських свідоцтва на сорти.

1. Пилипенко Л.В., Шабетя О.М. Насіннєва продуктивність рослин перцю солодкого (*Capsicum annuum L.*) залежно від віку розсади. Наукові праці Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків. 2019. Вип. 27. С. 11–17. DOI: <https://doi.org/10.47414/nr.27.2019.211076>

2. Пилипенко Л.В., Шабетя О.М. Кореляційні залежності між морфологічними і цінними господарськими ознаками в насінництві перцю солодкого. *Овочівництво і баштанництво*. 2020. Вип. 67. С. 81–88. DOI: <https://doi.org/10.32717/0131-0062-2020-67-81-88>

3. Shabeta O.N., Sergienko O.V., Mogilna O.N., Pilipenko L.V., Kotsareva N.V. Variability in chemical composition of eggplants and sweetpeppers. *Селекція і насінництво*. 2020. № 118. С. 107-118. DOI: <https://doi.org/10.30835/2413-7510.2020.222365>

4. Куц О.В., Онищенко О.І., Семененко І.І., Ільїнова Є.М., Панова І.М., Пилипенко Л.В., Чаюк О.О., Коноваленко К.М., Яковченко А.В. Ефективність регуляторів росту в овочівництві. *Овочівництво і баштанництво*. 2020. Вип. 68. С. 63–75. DOI: <https://doi.org/10.32717/0131-0062-2020-68-63-75>

5. Куц О.В., Івченко Т.В., Онищенко О.І., Семененко І.І., Колеснік Л.І., Чаюк О.О., Лялюк О.С., Пилипенко Л.В., Марусяк А.О., Валієва М.Є. Ефективність стимуляції росту овочевих рослин в ювенільний період. *Овочівництво і баштанництво*. 2021. Вип. 69. С. 89–98. DOI: <https://doi.org/10.32717/0131-0062-2021-69-89-98>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Вітанов Олександр Дмитрович, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділу новітніх технологій вирощування овочевих і баштанних культур Інституту овочівництва і баштанництва НААН – оцінка позитивна, без зауважень.

Леонов Олег Юрійович, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії селекції та фізіології пшениці Інституту рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН – надав позитивний відгук зі зауваженнями:

- 1) Економічне оцінювання запропонованих способів підвищення насіннєвої продуктивності рослин перцю солодкого більше відноситься до практичного значення, а не наукової новизни. Якщо застосування внутрішньосортового запилення у найбільшому ступені збільшує насіннєву продуктивність, то варто булорозрахувати його економічну ефективність.
- 2) Видаються фантастичними умови 2020 року, коли «Середньодобовата температура повітря за вегетаційний період булавища за середні багаторічні норми на $30,4^{\circ}\text{C}$. Максимальна температура була нижчою за багаторічну на $49,4^{\circ}\text{C}$, а мінімальна – вища на $58,6^{\circ}\text{C}$.
- 3) У використаній методиці проведення експертизи сортів рослин групи овочевих, картоплі та грибів на відмінність, однорідність і стабільність ознак забарвлення гілокотіля та плодів вказані як якісні або псевдоякісні, тому проведення розрахунків коефіцієнтів кореляції між ними потребує обґрутування. Тут краще говорити про певну взаємопов'язаність ознак, а не «суттєвий зв'язок» і «тісну кореляцію» у статистичному сенсі, або ж перевести якісні ознаки (забарвлення) у кількісні (довжина хвилі).
- 4) Здається, що у таблиці 3.4 подана сума середньодекадних температур за 15 декад, якщо це дійсно так, хоча з таблиці важко сказати напевно, адже

там вказано «Сума середньодобових температур повітря, °C», то у чому сенс такої подачі?

- 5) В таблицях 3.5, 3.6, 3.7, 3.8, 3.9 та 3.10 наведені лише середні за три роки дані, а результати дисперсійного аналізу лише за кожен рік окремо, що не дає можливості оцінити достовірність різниці між наведеними у таблицях варіантами досліду. У таблиці 5.1 наведено середні дані за 2019-2020 рр., а НІР знову вказана за окремими роками, при цьому за 2018 та 2019.
- 6) Для вивчених сортів у описі наводяться роки внесення до Державного реєстру, але щодо сорту Любаша даної інформації нема. Також відсутній опис гібриду Злагода F1.
- 7) Варто пояснити, чому у роботі розглянуті міжфазні періоди лише від сходів іне аналізуються періоди, наприклад, цвітіння – технічна стиглість, або технічна стиглість – фізіологічна стиглість.
- 8) З підрозділу 4.1 не зовсім зрозуміло, коефіцієнти кореляції розраховувались за шістьма генотипами по середнім значенням кожного з них чи за кожним генотипом окремо по значенням відібраних рослин і чи були вони суттєвими. Враховуючи обсяги проведених робіт також хотілось би ознайомитися з особливостями вивчених сортів та ліній за значеннями досліджених показників.
- 9) Не зрозуміло, яка норма витрати робочого розчину на одиницю площинчастостосовувалась при обробітку регуляторами росту рослин.

Хареба Олена Василівна, доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри овочівництва і закритого ґрунту Національного університету біоресурсів і природокористування, провідний науковий співробітник відділу зведеного планування науково-організаційного управління апарату президії НААН – надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У назві дисертаційної роботи доцільно було вказати ботанічну назву культурної форми перцю солодкого (*Capsicum annuum* L.), з якою працювалаз добувач.
2. У вступній частині у п. «публікації» не включено до переліку «Каталогморфологічних ознак зразків генофонду виду перець однорічний (*Capsicum annuum* L.). Селекційне: ІОБ НААН, 2020. 19 с., що також додатково відображає наукові результати дисертації.
3. У дисертації не надано перелік умовних скорочень, де було б зручно надати розшифрування повної назви регуляторів росту, які були у дослідженнях.
4. У Розділі 2 “Умови, матеріал і методика проведення досліджень” не надано схеми висаджування розсади. Рис. 2.7 «Схема досліду 1» с. 53 доцільнорозшифрувати скорочення. У підписах до рис. 2.7 і 2.8... доцільно вказувати неномер досліду, а його назву.

5. У висновку до розділу 3 доцільно вказати який вік розсади найефективніший за продуктивністю рослин у фазі технічної стигlosti. У розділі наводиться лишепродуктивність у фазі фізіологічної стигlosti.

6. У розділі 4 (п.п. 4.1. кореляції між морфологічними і цінними господарськими ознаками перцю солодкого) доречно було б не простоперераховувати залежності, а зробити пояснення, де і яким чином виявлені зв'язки можна використовувати у селекції та насінництві. У п.п. 4.2. встановлені кореляції між якісними і кількісними ознаками доцільно було б підкріпити обрахованімикоєфіцієнтами з числовим значенням (наприклад коефіцієнтом Юла). У висновках до розділу також необхідно визначити шляхи використання залежності.

7. У розділі 5 «Вплив регуляторів росту на підвищення насіннєвої продуктивності гібридів F1 перцю солодкого» доцільно пояснити фізіологічні механізми, які забезпечують збільшення насіннєвої продуктивності рослин. У висновку до розділу необхідно вказати фазу розвитку рослин та спосіб внесення регуляторів росту, а не лише норми їх використання. Варто, також, зазначити якою була продуктивність і врожайність рослин з одержаного насіння.

8. У тексті дисертації зустрічаються невдалі вислови, окрім орфографічні та технічні помилки.

Самовол Олексій Петрович, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник лабораторії генетики, генетичних ресурсів і біотехнології Інституту овочівництва і баштанництва НААН, надав позитивну рецензію зі зауваженнями:

- 1) У назві дисертаційної роботи доцільно було вказати ботанічну назву культурної форми перцю солодкого з якою працював здобувач.
- 2) У вступній частині у підрозділі «Публікації» зазначено, що результати роботи висвітлено у 12 публікаціях, а перераховано 13 та ще 4 авторських свідоцтва на сорти.
- 3) Бажано було б зробити перелік умовних скорочень, де надати розшифрування повної назви регуляторів росту, які були у дослідженнях.
- 4) У Розділі 2 «Умови, матеріали і методика проведення досліджень» у дослідах є загальна та облікова площа ділянки, кількість повторень, але немає схеми висаджування розсади.
- 5) У розділі 3 у висновках треба більш детально вказати, які посівні якості (енергія, схожість, маса 1000 насінин) зростають та наскільки. (висновки 6 та 7).
- 6) У розділі 4 (стор 89) не доречно робити літературні відступи, тим паче за культурою огірка, навіть для прикладу, це потрібно робити у літературному огляді. У висновках (стор. 94) невдалий вислів – «стабільний коефіцієнт кореляції» треба «стабільні сильні кореляційні

зв'язки». Необхідно у висновках також вказати як ці зв'язки можна використовувати у селекції та насінництві.

- 7) У розділі 5. У висновку 3, треба уточнити, які посівні якості білились, тим паче це є по тексту і таблиці.
- 8) Бажано у тексті дисертації привести до однозначності назви (перець солодкий, іноді зустрічається перець), з'ясувати «тепполюбива» культура, чи «тепловимоглива» та інше. У тексті дисертації зустрічаються невдалі вислови, окремі орфографічні та технічні помилки.

Підлубенко Ірина Михайлівна, кандидат сільськогосподарських наук, завідувач лабораторії селекції дворічних і малопоширеніх культур Інституту овочівництва і баштанництва НААН, надала позитивну рецензію зі зауваженнями:

1. Уточнити систематичне положення перцю солодкого (с. 16).
2. У першому розділі (літературний огляд) здобувач майже всюди потексту пише «перець». Проте «перець» - це рід родини Пасльонових, а не вид. Тому необхідно уточнення: дослідження проводилось з видом чи цілим родом перцю?
3. Уточнення потребують терміни (скоріше уніфікування):
 - С. 17: перець «червоний» чи червонозабарвлений;
 - С. 26: «урожай насіння перцю солодкого (можливо «урожайність»?).
4. Систематичне положення перцю солодкого показати в одному Зпідрозділів I розділу: або в 1-ому або в другому. Не треба його повторювати зразділу в розділ.
5. Схема 1.1. - уточнити систематичне положення згідно останніх змін систематики, вказати авторів біля латинських назв родин 1 т.д.
6. С. 20, 21, 27, 28 - вказати роботи та роки робіт авторів, на які посилається здобувач (і далі по тексту це також виправити).
7. С. 20 у здобувача «вага коливається від 0,8 до 30 см». Або грами або «вага».
8. Не вага, а «маса» 1000 насінин.
9. С. 22 здобувач використовує терміни «вологість ґрунту» та «рівень вологості ґрунту». Необхідно привести в тексті пояснення даних термінів та сенсів використання в наведеному контексті.
10. С. 24 здобувач вживав термін «біологічно активні речовини» та відносить до них цукри, органічні кислоти, що є неправильним. Краще використовувати термін «цінні біохімічні речовини».
11. С. 25, що здобувач розуміє під «поліпшенням селекційного процесу(прискорення, удосконалення елементів 1 т. д.).
12. С. 25 незрозумілим з тексту стає поняття «...висока послідовність кореляції окремих показників». Потребує пояснення.
13. С. 28 потребує пояснення термін «спадковість основи зразку».

14. С. 30 зменшити або взагалі прибрати опис абсцизової кислоти якінгібітору росту. Не зрозуміло навіщо здобувач приділяє йому стільки уваги, якщонадалі в роботі (дослідах) він не використовується.

15. Використовувати загальноприйняті скорочення термінів: регулятористу рослин (PPP).

16. Невдалою є фраза: «За біометричними вимірюваннями визначали забарвлення гіпокотиля». Постає питання: як вимірювали колір?

17. С 50 «Випробування створених гібридів Бі...» - чи ставилося зазавданням дисертаційної роботи створити та випробувати нові гібриди?

18. Потребує пояснення, що здобувачка вкладає в поняття «швидкийрозвиток рослин на всіх етапах органогенезу»?

19. У таблицях 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 використовується термін «генотипи» приописанні сортів та ліній томату, проте вже в таблиці 3.3 (неправильна нумерація таблиць) С. 64 - використовується термін «зразки». Здобувачі необхідноуніфікувати термінологію в дисертаційній роботі, яка відноситься до одних і тих же понять.

20. С. 63 - який показник (т/га, кг/га) урожайності перцю солодкого вважається високим (з чим порівнюється? стандарт).

21. По тексту зустрічаються невдалі вирази, неточності, помилки тощо, які слід виправити.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Пилипенко Любові Василівні ступень доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

РІШЕННЯ:

РАЗОВА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА
Інституту овочівництва і баштанництва
Національної академії аграрних наук України
УХВАЛИЛА:

1. Дисертація Пилипенко Любові Василівни на тему «**Особливості насінництва перцю солодкого в сортовій і гетерозисній селекції**», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки і продовольства спеціальністю 201 Агрономія є завершеним самостійним науковим дослідженням івідповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

2. Присудити Пилипенко Любові Василівніступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

3. Рішення разової спеціалізованої вченої ради затвердити і передати до Вченої частини.

4. Вченій частині підготувати Наказ про видачу Пилипенко Любові Василівні диплома доктора філософії та додатку до нього європейського зразка.

На підставі результатів відкритого голосування та прийнятого висновку разова спеціалізована вчена рада присуджує **Пилипенко Любові Василівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольства за спеціальністю 201 Агрономія.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Олександр ВІТАНОВ